

Основным представителем «Комбината», манипулятором в романе выступает мисс Гнусен. Она мечтает, чтобы палата превратилась в слаженный механизм, который не дает сбой. Для нее главное – не сами люди, а неизбежные правила: *I'm sorry to interrupt you and Mr. Bromden, but you do understand: everyone... must follow the rules* [3, с. 22].

В романе Кена Кизи особенно интересовал конфликт сильной свободолюбивой «Личности» с властью. Макроконцепт «Личность» является воплощением культурного концепта американской мечты.

Основным воплощением нонконформной «Личности» является образ Рэндела Патрика Макмерфи, который противостоит унифицирующей власти Старшей Сестры в палате для душевнобольных. Его образ наполнен энергией духовного противостояния и внутренней силы личности, способной своим существованием утверждать неподвластность человеческого духа бездумной системе окружающего мира.

Заключение. Таким образом, биполярная структура концептосферы романа позволяет автору, с одной стороны, проследить, как внешние проявления тирании, выраженные в макроконцепте «Комбинат», подавляют и деформируют внутреннюю, духовную суть, представленную макроконцептом «Личности». С другой стороны, следуя законам карнавальнoй поэтики, К. Кизи раскрывает внутреннюю эволюцию нонконформной личности от индивидуалистического бунта как внешнего проявления эгоистического протеста против унифицирующей системы и слепого конформизма до внутренней свободы, достигаемой путем принятия ответственности за других и самопожертвования.

Литература:

1. Бахтин, М. М. Формы времени и хронотопа в романе. Очерки по исторической поэтике / М. М. Бахтин // Вопросы литературы и эстетики : сб. – М.: Худож. лит-ра, 1975. – с. 234-407.
2. Маньковская, Н. Б. Эстетика постмодернизма / Н. Б. Маньковская. – СПб.: Алетейя, 2000. – 347 с.
3. Kesey, K. One Flew over the Cuckoo's Nest / Ken Kesey. – L.: Penguin Modern Classics, 2005. – 320 p.

МАСТАЦКІ МІФАЛАГІЗМ У РАМАНЕ УЛАДЗІМІРА КАРАТКЕВІЧА “КАЛАСЫ ПАД СЯРПОМ ТВАІМ”

Сініца М.В.,

студэнтка 5 курса ВДУ імя П.М. Машэрава, г. Віцебск, Рэспубліка Беларусь

Навуковы кіраўнік – Навасельцава Г.В., канд. філал. навук, дацэнт

Уладзімір Караткевіч – адзін з вядомых пісьменнікаў не толькі ў беларускай, але і ў еўрапейскай літаратуры, які пісаў на гістарычную тэму. Мінулае роднай краіны і яе народа з’яўляюцца галоўнымі аб’ектамі ў яго творах. Трэба зазначыць, што гісторыя Беларусі, якая была ўжо зафіксавана ў летапісах і іншых гістарычных дакументах, бярэ вытокі з язычніцкай гісторыі, якая была адлюстравана праз міфы, казкі, легенды і паданні. Зварот аўтара да міфалагічнай асновы можна патлумачыць яго светапоглядам, выхаваннем. Вядома, што Уладзімір Караткевіч меў дваранскае паходжанне, для якога было характэрна захаванне пэўных сямейных паданняў, якія пісьменнік чуў з дзяцінства. Не магла не паўплываць вучоба ў Кіеве – горадзе з багатай гісторыяй і культурай.

Раман “Каласы пад сярпом тваім”, які традыцыйна прызнаецца галоўным творам у спадчыне пісьменніка, можна лічыць своеасаблівай энцыклапедыяй беларускага фальклору, у якой адлюстраваны шматлікія беларускія звычаі і павер’і. Можна лічыць, што асноўная ідэя твора – сцвярджанне ідэалаў гуманізму, і менавіта гэта дае падставу казаць пра падабенства рамана “Каласы пад сярпом тваім” і такіх знакавых у свеце твораў, як “Іліяда”, “Адысея”, “Слова пра паход Ігараў”. Вышэй сказанае прадвызначае мэту даследавання – раскрыць мастацкі міфалагізм у рамане Уладзіміра Караткевіча “Каласы пад сярпом тваім”.

Матэрыял і метады. Матэрыялам даследавання выступае гістарычны раман Уладзіміра Караткевіча “Каласы пад сярпом тваім”, для аналізу якога выкарыстаны біяграфічны, культурна-гістарычны, параўнальна-гістарычны метады.

Вынікі і іх абмеркаванне. Уладзімір Караткевіч пазытуе мінулае, ацэньвае гісторыю незалежна ад класавых крытэрыяў, ён дастаткова падрабязна апісвае як сялянскія звычаі, так і звычаі шляхты. Падобная пазіцыя сведчыць, што для яго важней за ўсё гуманістычны змест звычайнага чалавечага жыцця, гармонія чалавечых узаемаадносін. Раман “Каласы пад сярпом тваім” займае важнае месца як у творчасці пачынальніка беларускай гістарычнай прозы, так і у беларускай літаратуры наогул. Праз апісанне падзей аўтар даў магчымасць чытачам пазнаёміцца з гісторыяй, культурай, фальклорам беларускага народа.

Першае, пра што расказвае Уладзімір Караткевіч у рамане “Каласы пад сярпом тваім” – абрад дзядзькавання. Гэта старажытны звычай, калі магнаты аддавалі свайго дзіця ў звычайную сялянскую сям’ю, каб той там вучыўся працаваць, пераадольваць цяжкасці, быць добрым, спачувальным. У такіх сем’ях прадстаўнікі шляхецкага роду вучыліся глядзець на свет вачыма простых сялян, спазналі побытавыя умовы, якія сфарміраваліся не без уплыву адносін да прыгонных з боку прывелеяваных саслоўяў.

Малады Алесь Загорскі прайшоў такую школу. Ён шмат чаго даведаўся, навучыўся павазе да старэйшых і да сяброў, да хлеба, да маці і бацькі. Ён уважліва спасцягае мудрысць сялянскай сям’і Кагутоў. Шмат павучальнага для героя аўтар укладвае ў змест легенды, якую расказваў стары Даніла: пра белага конніка – заступніка сялянў.

Таксама трэба звярнуць увагу на абрад пострыгу і прыёму ў дваранства. Праз гэта можна атрымаць уяўленне пра даўнейшы час, калі прыдняпроўскія землі Беларусі былі адносна свабодныя ад польскай, а затым рускай улады. Крок за крокам аднаўляе пісьменнік старонкі мінулага. Можна прасачыць і паказ архітэктуры панскіх палацаў, сямейных бібліятэк, тэатраў.

Можна спаслацца на многія сцэны, у якіх ажыўляецца мінулае. Адна з такіх сцэн – калядаванне: “Прыйшлі каляды. Куцця.... Калі яны зайшлі ў пярэдняю – юнакі і дзяўчаты ўжо апраналі футры, шапкі і капары, а тыя з хлопцаў, якія павінны былі ехаць за фурманаў, – высокія белыя вайлакіты, унты з ваўчынай шкуры... Зазвінелі званочкі” [1, с. 123]. Караткевіч змог паказаць усе асаблівасці гэтага свята з яго традыцыйнымі абрадамі, унікальнай прыгажосцю.

Пры апісанне народнага гуляння можна сустрэць беларускага міфалагічнага персанажа Зюзю: “У кола ўвайшоў басаногі, з голай грудзінай і ў доўгім белым кажусе бог холаду, Зюзя. Ільняныя вусы закінуты за плечы, ільняная грыва валасоў падае аж ніжэй лапатак. Зюзя пагрозна рыкаў, сварыўся на людзей пальцам, пляваў на агонь, босымі нагамі ўзвейваў у паветры снег, нібы хацеў зрабіць завіруху. Зюзевы вочы смяяліся” [1, с. 128]. На свяце прысутнічае і саламяная Каляда: “За ім валасатая варта несла саламянае чучала Каляды. Каляда павярнулася спіною да бадняка, глядзела ў змрок плоскімі намаляванымі вачыма. Хлопцы і дзеўкі кідаліся на варту, каб павярнуць Каляду тварам да агню, і ляцелі ў снег, адкінутыя ёю” [1, с. 128]. Міфалагічныя вобразы Зюзі і Каляды у рамане апісаны згодна з фальклорнымі традыцыямі беларускай культуры.

У рамане сэнсава паглыблена раскрываецца вобраз ваўкалака. Пасля таго, як герой на паляванні забіў ваўка, адчувае сябе прэвартнем, доўга не рашаецца пакінуць мёртвага, пераможанага. Аўтар надзяляе гэты момант асаблівым філасофскім сэнсам, у якім раскрывае думкі пра жыццёвыя несправядлівасці, пра шчыльнае суіснаванне святла і цемры.

Заклучэнне. Мастацкі міфалагізм у рамане Уладзіміра Караткевіча “Каласы пад сярпом тваім” вызначаецца блізкасцю да фальклорнай традыцыі беларусаў, пра што сведчаць вобразы Зюзі, Каляды і некаторыя іншыя. Мастацкі міфалагізм дазваляе выдатнаму майстру слова паказаць гістарычны каларыт эпохі першай паловы XIX стагоддзя, блізка да светасузірання сучасніка асэнсаванне праблемы мінулага, якія шмат у чым прадвызначылі далейшую нацыянальную гісторыю беларусаў.

Літаратура:

1. Караткевіч, У. Каласы пад сярпом тваім / У. Караткевіч. – Мінск : Юнацтва, 1995. – 393 с.
2. Ненадавец, А. Міфалогія ў творчасці Уладзіміра Караткевіча / А. Ненадавец // Маладосць. – 2005. – № 11. – С. 135–145.

АНГЛИЦИЗМЫ В СОВРЕМЕННОМ РУССКОМ ЯЗЫКЕ (НА ПРИМЕРЕ ОНЛАЙН-ИЗДАНИЙ ВИТЕБЩИНЫ)

Собалевская Т.М.,

студентка 5 курса ВГУ имени П.М. Машерова, г. Витебск, Республика Беларусь

Научный руководитель – Вардомацкий Л.М., канд. филол. наук, доцент

Язык – социальное явление, поскольку любое изменение, которое происходит в обществе, отражается в языковых процессах. Наиболее характерными чертами любого языка и его словарного состава являются подвижность, изменчивость, стремление к развитию за счет различных средств и ресурсов. Одним из путей обогащения словарного состава языка является заимствование слов из германских языков.

Актуальность данной работы заключается в том, что из-за активного притока английских заимствований в онлайн-газеты возникает необходимость изучения иноязычной лексики и способов ее вхождения в русский язык.

Целью данного исследования является выявление сфер употребления англицизмов в языке газетных онлайн-изданий Витебщины.

Материал и методы. Материалом для исследования послужили самые многотиражные газетные издания Витебщины («Витьбичи», «Витебские вести»). При выполнении исследования использованы следующие методы исследования: сплошная выборка теоретического материала, текстуальный и критический анализ.

Результаты и их обсуждение. Словарный состав современного русского языка прошел длительный путь развития. В.В. Виноградов разделяет слова по истории заимствования на два типа. Первый тип – заимствования относительно старые, связанные с изменением политической и экономической системы. Второй тип – заимствования новые, пришедшие непосредственно в последние годы [1]. В XX и XXI вв. лексика русского языка обогащается большим количеством англицизмов. Под англицизмом понимается